

ТУСПАХ

НУРЛАТ РАЙОНЕН ОБЩЕСТВАПА ПОЛИТИКА ХАҢАЧӘ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА НУРЛАТСКОГО РАЙОНА

Хаҗат 1931 сулхи июлән
9-мәшәнче тухма пуҗланә.

N 138
(4707)

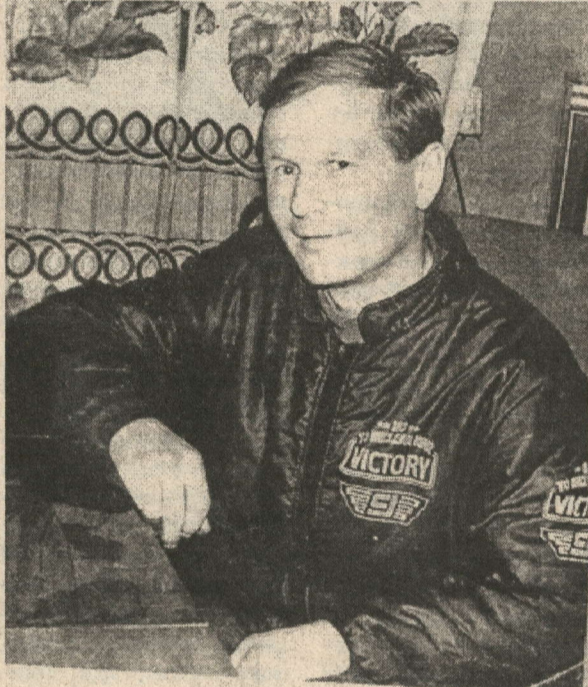
1998 сулхи декабрь (раштав)
уйәхән 4-мәшә, эрнекун

Паләртнә
хакпа.

Шанчәклә еҗченсем

Кәҗалхи Тухәс уявәнче малта пыракан механизаторсен шутәнче "Надежда" агрофирмаи Якуркел уйрәмәнчи Петр Васильевич Семеновна Виктор Леонидович Терентьевән ячәсене те асәниә. Вәсем иккәшә те хуҗаләхән шанчәклә кадрәсем шутланаҗсә. Петр Васильевич хәйән Т-75 тракторәне хуҗаләхри тәп еҗсене пурнаҗлат: сухалат, кәрхи культурәсем акнә сәре хутиһанат. Акә кәҗалхи кәркунне те вәл 368 гектар сине кәрхи культурәсем акнә. Ку вәл агрофирмаи чи лайәх кәтарту, саваншан апа тивәҗсә парне панә.

Виктор Леонидович хәй чәкәнтәр акса үстерекән астаҗа пулһине кәтартнә. Нумай сул хутиһи чәкәнтәр кәларакан КС-6 комбайна еҗсесе, вәл хәйән профессиәи вәртәйләхәсене пәтәмнех пәлсе ситнә. Виктор Леонидович хәлле тәп мастерскойра токарь пулса вәй хурат, механизаторсене техника юсама пулһанат. Укерчәкәре: "Надежда" агрофирма механизаторәсем П.В. Семеновна (сылтәмра) В.Л. Терентьев.

Н.Азизов сәнүкерчәкә.

Декабрән 12-мәшә - Хула кунә

Нурлатра пурнакан хисеплә ентешем, декабрән 12-мәшәнче илподром территорияиңче Хула кунне халалланә пысәк уяв пулат.

Программәра:

1. Уява чаплә ларутәрура уҗни.
2. Спорт әмәртә-вәсемне иләртүллә вәй-әсем.
3. Раҗсейри Мускав, Хусан, Анат Кама, Сыранҗи Чаллә, Тольятти, Ижевск, Ульяновск, Самар хулисәнчи чи вәйлә спортменсем хутиһанне Нурлат хули парни илессийән автомобильсен хәллехи әмәртәвә.
4. Нурлат райовә, "Нурлатнефть" НГДУ, чугун сул, вәрман хуҗаләхән ОРСәсем, обществәлла апатлану предприятийәсем, сәплах районти хуҗаләхәсемне предприятисем, уйрәм предпринимательсем хутиһанне ярмәркә.

Уяв ирхинә 9 сехетре пуҗланат. Пәр кун маларах, декабрән 11-мәшәнче автомобильсен әмәртәвне хутиһанаксене суйласа илмелли әмәрту пулат. Нурлатра пурнакансемне хәнасем! Хула кунне сирә ыра сунса кәтетпәр.

Тутарстан Республикинчи чәлхәсем пирки

Нумаях пулмасть ТР Патшаләх Канашә, Министрсен Кабинечә, Тутарстан Республикинчи Наукәсен академияиң Г.Ибрагимов ячәпе хисепленекән чәлхе, литература тата искусство институтчә пуҗарәвәпе Хусанта "Тутарстан Республикинчи чәлхе вырәнә: паянхи шайә тата пуласләхә" ятлә наукапа практика конференцийи иртрә. Вәл пиләк секцине пайланчә.

Патшаләх Канашән ларусен Пәчәк заләнче республикара тата хуласемпе регионсенче тухакан хаҗатсемпе журналсен редакторәсем пухәнчәс. Ку секцине ТР хыпарпа пичет министрә И.Г.Ахметзянов тата Патшаләх Канашән культурәпа наци ыйтәвәсем енәпе ялан еҗлекен комиссин пусләхә Р.М.Миннуллин ертсе пычәс.

И.Г.Ахметзянов еҗе пулса сәмах каларә. Пирән республикара чылай нацисем пурәнә май вәл ТР патшаләх чәлхи мәнле пулмалли сунчен хәйән шу хәшәсене пәлтерчә.

Ун хыҗән патшаләх "Татарстан" телерадиокомпани пусләхә И.Ю.Аминов доклад турә. Вәл асәннә телерадиокомпаничә тутар чәлхипе тухакан кәларәмсене аталантараси пирки каларә. Вәхәт

ситнә, терә вәл, тутарла тухакан уйрәм канал пулмалли. Паллах, кунта укса кирлә. Апа тупмалла, мәншән тесен халәхә уйрәм канал кирләх.

Секпинче Тутарстан Республикинчи сәхәну министрән сүмә С.Г.Хакимзянов, "Таткинови-деопротат" директорә Р.С.Насыбуллин, "Магариф" издательствән директорә М.Х.Валеев, ТР Наукәсен академияиң тата Хусанти патшаләх университетчән пәрлештернә лабораторийән наука еҗченә М.Н.Халиуллин, "Донья" радиостудии редакторә Р.С.Валеев, "Республика Татарстан" хаҗат редакторә Е.А.Лисин сәмах каларәс.

Ку секпинче Нурлат типографин директорә Р.Н.Абзипаров докладне уйрәммән паләртас килет, мәншән тесен вәл чәваш чәлхи сунчен чылай каларә. Районта хаҗат виҗә чәлхепе тухат: тутарла, вырәсла, чәвашла. Тутарсемпе чәвашсем юнашар пурнакан ялсенче икә халәх та пәр-пәрин чәлхинә тата вырәсла пәләрәсә. Ку терәс сәмах. Чәлхәсем ытларак пәлни Тутарстан Республикинчи наци политикине хәвәртрах аталантарма пулһанат.

А.ИВАНОВ.

Инвалидсен вунәкунләхә пырат

Кәмәл пулсан майсем тупма пулат

Иывәр вәхәт сине йәвантарса, хәш-пәр чухне эфир хамәрән чун-чәресем хытнине те, хамәр тимсәр пулһине те туймастпәр, халә вара ыркәмәлләх пите кирлә, анчах, шел пулин те, сакән сунчен эфир манатпәр.

Сав вәхәтрах тепәр енлә тәсләх те пур. Сәпла, аш-какай комбиначән ветеранәсем хәйсен ертүҗи сунчен лайәх сәмахсем сәс каларәсә, тав таварәсә. Вәсем вәл пулһанне, тимләх уйәрнине яланах туйәсә. Сәпла, нумаях пулмасть администраци коллектив договорне чи

пәчәк пенси илекенсене коммуналлә услугәсен пәр пайне предприятти шутәнчен түлеме тата кашни кварталта чи пәчәк пенсин аллә проценчә чухлә пурләх енчен пулһану памалли пунктсем кәртме шутланә. Комбинат Ватә сунсен кунне сулсерен чаплә ларутәрура паллә тават. Акә кәҗал та,

октябрән 1-мәшәнче 70 ытла пенсионера хәналанә. Сәплах вәсене кашнине 100-шер тенкәләх апат-симәс пуххисем панә.

Ял хуҗаләхәпе апат-симәс промышленноҗәнче еҗлекенсен уявәнче те пенсионерсене еҗлекенсемпе пәрле 80-шар тенкәләх апат-симәс пуххисем

парса савантарнә.

Аш-какай комбинатәнче инвалидсен вунәкунләхне те тимсәр хәварман. Декабрән 2-мәшәнче сәк категорири сунсем валли столовайра сәтелсем хатәренә, кайран, киләсене саланнә чухне вәсене пурне те апат-симәсә тата кәпе-йәм сүмалли хатәрсемлә пакетсем панә. Хәнасем хәйсене сакән пек пысәк тимләх уйәрнине пите кәмәллә пулһа, предприятти ертүҗине тата профсоюз комитетне вәсем сакәншан тав тунә.

Тусләх пултәр сирәп

Самар облаҗәнче 120 пине яхән чәваш пурәнәт. Вәсен пурнаҗсә, кәмәл-туйәмә еплерех-ши? Шапах сакән сунчен каласа пама тата йәркеленнә сыхәнусене сәнә хәват пама Чәваш Ене килсе кайнә та ентә Самар облаҗән делегацияиң шутәнче чәваш диаспорин ертүҗисем В.Д.Калмыков, Е.А.Агафова, "Самар ен" хаҗатән тәп редакторә В.А.Григорьева.

Хәнасене Наци библиотекинче кәтсе илнә, сәнә кәнекесемпе палаштарнә, чәвашла кәнекесемпе май пур таран тивәҗтерме шантарә. ЧР культура министрән сүмә Н.Н.Сахаров паләртнә тәраһ, диаспорәсемпе еҗлесси чылай сүллә шая сәкленнә, апа тата та вәйләтса аталантарас теллеве патшаләхән наци политикин концепцийән малашнехи программине кәртсе хәварнә.

А.ТУМАНОВ.

Хаҗат сәранакансене пәлсе тәма

1999 сулхи пәрремәш сур сула районта тухса тәракан "Дуслык" ("Дружба"), "Тусләх" хаҗата сәрантараси октябрән 1-мәшәнчен пуҗланнә. Хаҗат хакә - 25 тенкә те 20 пус; Аслә Отечественнай вәрса хутиһанисен тата инвалидсен, Афганистанра пулһа воин-интернационалистсен, ЧАЭС аварие пәтернә сәре хутиһанисен 50 процент кәна түлемелле (сирәплетексен документсем пулсан). Сәпла, хаҗат сәрантараси малалла пырат, сәрантаракан пунктсене васкәр.

Тутарстан Республикин территорияйәнчен илсе тухма юраман апат-симёс таварёсене сутмалли, пётермелли тата усă курмалли йёрке синчен

Вăхатлăх инструкцире пăхса хăварна тăрăх апат-симёс таварёсене ТР МВД, санэпиднадзорăн Патшалăх комитетĕн, ТР Министрсен Кабинетĕн Ветеринарин тĕп управленийĕн полномочи панă сыннисем тытса чарма пултараççĕ.

Тутарстан республикин территорияйәнчен илсе тухма юраман апат-симёс таварёсен шутне çаксем кĕреççĕ: аш-какай продукчĕсем, сĕт продукчĕсем, маргарин, усентăран çăвĕ, çăнăх, макарон изделиёсем, сахар, чей, ача-пăча апачĕ, тăвар, пулă тата пулă продукчĕсем, килти выльăх-чĕрлĕх, кайăк-кĕшĕк (чĕрĕ виче).

Апат-симёс таварёсене илсе тухакансене тытса чарсан протокол сыраççĕ.

Протоколта çакна палăртмалла: хăш вăхатра тата хăш вырăнта сырнă; протокол сыракан сыннан должноçĕ, хушамачĕ, ячĕ, ашшĕ ячĕ, йёркене пăсакан синчен пĕлтĕрекен сведенисем, унан адресĕ, расчет счечĕ; тытса чар-

Халăха апат-симёс таварёсене тăтăшах тивĕстерсе тăрас тĕллевне ТР Министрсен Кабинетĕ 1998 çулхи ноябрĕн 19-мĕшĕнчи 843 номерлĕ распорядженине Тутарстан Республикинчен илсе тухма юраман тытса чарнă таварёсене сутмалли йёрке синчен Вăхатлăх инструкции сирĕплетнĕ.

на продукция синчен пĕлтĕрекен сведенисем (мĕнле тавар, шучĕ, виçи, продукция единицин хакĕ, продукция пĕрлехи хакĕ).

Протокола сыракан тата апат-симёс таварне илсе тухакан алă пуçаççĕ. Апат-симёс таварне илсе каякан сын протокол сума анлантару тата протокол тĕлĕшпе асăрхаттару хучĕ тăратма, çаплах алă пуçма хирĕçленин сăлтавёсене те сырса кăтартма пултарать.

Тытса чарнă продукция, унан пахалăхне, аста туса кăларнине, хăрушсăрлăхне сирĕплетекен документсем иличчен, çаплах тивĕçлĕ экспертиза ирттериччен хулапа район администрацийĕ палăртнă уйрăм складсене упрама памалла. Мĕнле продукция пулнине тата мĕнле экспертиза ирттернине шута илсе патшалăх контроль (патшалăх ветнадзорĕн, патшалăх суту-илу инспекцийĕн, патшалăх санэпиднадзорĕн тата ытти) органĕн предста-

вителĕ лаборатори тишкерĕвне яма вăтам проба суйласа илет.

Апат-симёс таварёсем пахалăх требованийёсемпе килĕшсе тăмасан, заключенисене тĕпе хурса çак таварёсене ёçлесе хатĕрлеме е пётерме тивĕçлĕ.

Лайăх пахалăхлă продукция хуласемпе районсен администрацийĕсем палăртнă ваккан суту-илу тăвакан предприятисем сутĕç.

Тытса чарнă продукция ёçлесе хатĕрлеме е сутма пурлăх описĕн акчĕпе килĕшүүлĕн йышăнаççĕ. Актра продукция шутне, хакне, хурана куçармалли сума кăтартасçĕ. Ёçлесе хатĕрлеме е сутма янă продукция хакне палăртнă йёркепе, ёçлесе хатĕрлемелли е сутмалли тăкаксене шута илсе палăртасçĕ.

Продукция ёçлесе хатĕрлеме е пётерме патшалăх санэпиднадзорĕн е патшалăх ветнадзорĕн органĕсен постановленийĕпе килĕшүүлĕн парасçĕ.

Ёçлесе хатĕрлеме е сут-

ма панă апат-симёс таварёсемшĕн укçана ёçлесе хатĕрленĕ е сутнă хыçсăн 5 кун иртиччен унан хуçин расчет счечĕ сине куçармалла е палăртнă адреспа ярса памалла.

Сынсен сывлăхёшĕн е пурнăçёшĕн хăрушă, сутма е промышленность предприятийёсенче ёçлесе хатĕрлеме юраман апат-симёс пётермелле. Сине юрăхсăр, çаплах сынсен сывлăхёшĕн е пурнăçёшĕн хăрушă апат-симёс таварёсен хакне хуçисене тўлемесçĕ. Çакан пек чухне сине юрăхсăр е сынсен сывлăхёшĕн тата пурнăçёшĕн хăрушă продукцияйĕн хуçине вёсене пётернин тăкаксене саплашгарма май тупма пултараççĕ.

Продукция ятарлă комисси, хула, район администрацийĕ сирĕплетнĕскер, пётерет.

Продукция пётернĕ тĕлĕшпе акт сыраççĕ. Унта мĕнле йышши апат-симёс таварĕ пулнине, шутне палăртасçĕ. Продукция пётернĕ тĕлĕшпе сырнă акта комиссин мĕнпур членёсем алă пуçаççĕ.

Тытса чарнă продукция Раçсей Федерацийĕн тата Тутарстан Республикин сўтçанталăкне сыхламалли законсен требованийёсене пăхăнса пётересçĕ.

16 ТУЛТАРТАН ПУЛСАН

Юлашки сўлсенче патшалăх шайёнче тёрлĕ законсем тата нормативлă актсем йышăннă, вёсем Раçсей граждандёсен прависемпе ирĕклĕхне тивесçĕ.

Тĕпреп илсен, 1997 сўлхи мартан 13-мĕшĕнче Президент "Раçсей Федерацийĕн территорияйĕн Раçсей Федерацийĕн гражданинĕ пулнине сирĕплетекен тĕп документ синчен" Указ кăларнă. 1997 сўлхи июлĕн 18-мĕшĕнче вара РФ правительстви РФ гражданинĕн паспорт йёркине сирĕплетмелли, бланк ёлки, паспорт сырмалли, памалли, улăштармалли йёрке, учета илесси тата паспортсене мĕнле управмалли синчен постановлени йышăннă.

Ку законсенче, паспорт вăл РФ территорияйĕнче РФ гражданинĕ пулнине сирĕплетекен тĕп документ. РФ территорияйĕнче 14 сўла ситнĕ кашни сыннан паспорт пулмалла.

Пирĕн патра 14 сўла ситнисене мĕншĕн паспорт памаççĕ тесе чылай йыту парасçĕ тата шăнкăравласçĕ. Тутарстан - Раçсей составĕнче суверенлă республика пулни паллă ёнтĕ, çавăнпа та Раçсей правительствипе Тутарстан хушшинче договор туса, законпа килĕшүүлĕн хăш-пĕр полномочи семпе йытусене Тутарстан республикине панă.

Çавна пула Тутарстан Патшалăх Канашĕ "Тутарстан Республикин гражданствин синчен" закона йышăнччен пирĕн республикара Раçсей граждандёсене паспорт парасине чарма решени йышăннă. Çавăнпа та эфир кивĕ ёлклĕ Раçсей Федерацийĕн гражд-

данствине пĕлтĕрнĕ палăпа 16 сўлтан паспортсем паратпăр, ку документсем 2005 сўлчен вăйра пулĕ. Апла пулсан, пирĕн Республикара пуранакансем 16 сўла ситсен пурте паспорт илмелле. Паспорт илес тесен, коммуналлă хваттерсенче пуранакансен хăсан суралнине сирĕплетекен свидетелствана, 6x7 см виçĕ сăнўкерчĕке, пурăннă вырăнта регистарпиленĕшĕн госпошлина тўлени синчен квитанция пуранакан вырăнти сўрт-йёрпе коммуналлă хуçалăха памалла, паспорта хайне вара Нурлатри ГРОВДри паспортпа виза службин уйрăмĕнче илмелле. Уйрăм сўртсенче пуранакансем вара çак документсем пех тата паспорт памалли йытса сырнă заявленипе йышăну кунёсенче тата сехĕçсенче ОПВСа пымалла.

Çавăнпа та ашшĕ-амăшĕсене, школсемпе ПТУсен администрацийёсене çапла каласкилет. Час-часах паспорт илес тесе пирĕн пата вёренме е ёçлеме кая умĕн юлашки кунёсенче сех пырасçĕ. Паспорт питĕ кирлĕ документ, çавăнпа та яна сырма вăхат кирлĕ.

Эфир çаплах хулар пёрремĕш тата тават-тăмĕш номерлĕ школсен администрацийĕсем паспортсене чаплă лару-тăрура парас йăлана сĕнетессе шанатпăр. Тен, çак йăлана йти школсен коллективёсенче те пурнăçа кĕртме тытăнĕç.

М.ГИРФАНОВ,
Нурлатри ГРОВД
ОПВС начальниĕ, милици майорĕ.

М.Ш.Шаймиев Инди кайса килнĕ

Тутарстан Республикин Президент пресс-центрĕ çапла пĕлтĕрнĕ. Ноябрьн 22-мĕшĕнче М.Шаймиев Инди Республикин тухса кайнă. Вăл ертсе пыракан делегация республикан Правительство членёсем, район администрацийĕн, промышленность пысăк предприятийен пуçлăхсем, банкирсем, искусство ёченёсем, журналистсем кĕнĕ.

ИТАР-ТАСС, "Татаринформ" пĕлтĕрнĕ тăрăх, Тутарстан делегацийĕ ноябрĕн 23-мĕшĕнче Делине ситнĕ.

Индира Ганди ячĕллĕ аэропортра яна Инди Правительстви членёсем кĕтсе илнĕ. Кунтах Раçсейĕн Индири посолĕ Альберт Чернышев пулнă.

Тутарстан компанийёсене Индире аван пĕлесçĕ. Эфир Инди кооперацилле сыханусем аталантарасипе

интересленетпĕр, тенĕ М.Шаймиев.

Тутарстан президентĕ кашни сўл иртекен суту-илуе промышленность выставкинче пулнă. Кăçал çак выставка вунсаккăрмĕш хут пухăннă. Пĕр эрнере кунта 2,5 миллион индиен пулнă. Куракансем Тутарстанан нефтьпе хими промышленноçĕн, авиаци предприятийёсен, "КамАЗ", пысăк компаниясен продукцияёсемпе интересленесçĕ.

М.Шаймиев Инди вице-президентĕпе Кришна Кантпа тĕл пулнă. Вăл Тутарстан Президентне кĕмĕл чашăк панă. М.Шаймиев К.Кант тутарсен наци костюмĕпе сĕлĕк парнеленĕ.

ТР Президентĕ М.Шаймиев Инди вице-президентне К.Кант Тутарстан Республикин визитпа пыма чĕннĕ, чĕнĕве пархатарлă йышăннă.

Санăн сыннусем, ял

Хресченсен хуçалăхёсен "Кондурча" ассоциацийĕн доярки Нафина Сагитовна Абзалимова кăçал районти улă пин килограмм сĕт суса илекен шутне кĕме пултартать. Çакна кăçалхи вунă уйăх хушшинче вăл пĕр ёнерен вăтамран 5526 килограмм сĕт суса или те сирĕплетет. Халь те, выльăхсем витере чухне, продукция илессине чакарас тёмест. Çакан пек результатсем туме мĕнле пултартнă-ха вăл? Çак йыту сине Нафина хай тата унан тантишĕсем сех хуравлама пултареç. Элекел районёнче суралса уснĕскер, вăл Анап Нурлатри яша качча тухнă. Унан сутуçă профессине выльăх-чĕрлĕх ёрчетекен профессине улăштарма тўр килнĕ.

Акă 18 сўл ёнтĕ майш-

рёпе Газинурпа вёсем хуçалăхри ёне ферминче ёçлесçĕ. Çак сўлсем хушшинче вăл пуян опыт тухнă, Нафина сўлран сўл малта пыракансен шуттĕнче пулни те ахальтен мар, кăтартăвёсем

вара лайăхлансах пырасçĕ.

Унан семье пурнăçĕ те телейлĕ, хунямăшĕпе туслă пурăнаççĕ, майш-рёпе Газинурпа икĕ ача ўстересçĕ.

Брă кăмăллă, лайкă

Нафина сынсемпе пĕр чĕлхе тупма пĕлет, ял сыннисем яна хисеплесçĕ.

Н.Азизован сăнўкерчĕкĕнче хресченсен хуçалăхёсен "Кондурча" ассоциацийĕн доярки Н.С.Абзалимова.

Коллектив тата унн ертүси ЫВАЛӘ АШШӘНЕ ТИВӘСЛӘ

Танзил Кабирович шутланә тәрәх, вәл әнсәрт-ран нефтяник пулман. Сакә никама та теләнтөрмен пулә. Мәнле калас, урәхла пулма та пулгарайман. Хәрәх сул нефтяник пулса әсләп, тава тивәслә нефтяникәи, Хәрлә Сәлтәр орденәи кавалерән Кабир Гарафутдинович Мусинән ываләсем урәх әс суйласа илнә пулсан сылаҳ пулнә пулчәчә. Ашшә-амәшәне пәрлә тәрлә сәрте пурәнса курнә Танзил, ашшә хәйән профессиональнә пурнәсә тәршәпәх мәнкәмәлләнине хәл те астават-ха. Вәл ашшәпәчән пумаи вәреннә. Кабир пиччә (хәл вилнә әнтә) сакән пек калама юратнә, нефтяникән әсрә кирлә висә пахаләх пулмалла: чәтәмләх, сывләх тата әтемләх. Танзил Кабирович әсләме тытәннә пәррәмәш кунра-нах, сак йывәр әсә пурнәслакан сынсемшән юлаш-ки малтанхи иккәшәпәчән кирләрәх пулнине паләртнә. Хәл вара Танзил Кабировичән пурнәсәчә ыркәмәлләх, сынна хисәпләни пысәк пәлтерәшлә ырап йышәпәнине сирәпәнәх калама пулать. Вәл пурте хисәпләкән ертүсә пулса тәнә.

Филиалти ертсә пыракансем хушшинчә (унта ытларах арсынсем әсләсә), хәлхи вәхәтра әтемләх тата түр кәмәлләх сайра тел пулакан пахаләхсемлә сынсем пурри теләнтөрчә. Тата та ытларах, Танзил Кабирович ертсә пыракан организацире пурте савән пек пулнә, кунта туслә та телләвлә коллектив йөркеләннә.

“Лениногорскри тампонаж әсәсен управлений” ООО Нурлатри филиалә 1997 сулхи февралән 1-мәшәчә әсләме тытәннә, анча та вәл пушә ырапнта мар, “ТН-Нурлатнефтешырав” ООО тампонаж цехән бази сынчә йөркеләннә, сав вәхәт телне Т.К.Мусин ертсә пыракан пулса 16 сул әсләп пулнә әнтә. Унчән вәл Лениногорскри нефть техникумәнчән вәренсә тухнә, кайран тампонаж цехне әсә ырнаснаскер, цементлакан агрегат машинисчә, скважинәсәне сирәпләкән аслә инженер пулса вәй хунә, сав вәхәтрах профессии вәрттәйләхәсәне алла илнине пәрләх, вәл сынсенә әсрә ертсә пыма та вәреннә.

Кәскән каласан, юлашқи теләшә унән нихәсан та йывәрләх пулман. Вәл йөркеллә

тата түрә кәмәллә сын пулнине пәлсә сынсем хәйсем ун патне туртәннә, канаш ыйтма пынә. Савәнпа та филиал йөркеләнә чухне начальник тивәсән кандидатри пәррә канә пулнә: Т.К.Мусин.

Уйрәмән тампонаж-никәсәне предприятия мәнпә пуләннә-ха? Чи малтан, унән интелресәсәне пәхәсә таманскерсем пулса, вәсем хәйсем теллән әсләме тытәннә. Вәсен хәйсенә әсрә кәтартмалли май тупәннә. Урәхла пулнә пулсан, хәлхи йывәр, нефть кәларасин каләпәшә чакнә вәхәтра, тампонажниксем урәмәшә пурнәсә пулнә пулчәчә. Хәйсем теллән пурәнпа тытәнса вәсем хәйсенә сунат хушнә пек туйнә. Пәррәмәшәчән, улугәсем параси айләланнә. Заказчиксем хушшинчә эфир пәләкән “ТН-Нурлатнефтешырав” ООО, “Нурлатнефть” НГДУсәр пурне, сәплах “Татнефтепромән” Зузеәври НГДУ тата сәмрәккисем, ура сынчә сирәп тәракан “РИТЭК-нефть” НГДУ. Юлашкисә әслә сыханусем кунсерән сирәпләсәчә, заказчиксем ыйтнине тампонажниксем вәсә-

не транспорт услугисем пәлартса хәварат, мәншән тесән, әсә парәннин тата явапләх туйса пурнәсланин пәлтерәшә ытти пахаләхсәчән кирләрәх. Сакән пек әсчәсенсә шутне пәртәвансем Николайпа Александр Токмаковсем, Евгенийпе Владимир Стрельниковсем, сәплах Александр Кругловпа Константин Кудряшов кәресәчә. Начальник вәсем нефтяник әсрә парәннине пысәка хурса хәклатә. Сав вәхәтрах А.А.Смирнов, В.А.Жуков, С.Г.Булыгин мотористем, В.А.Шатров машинист, цемент туртаракан машина водителә В.А.Алексеев, автобус шоферә В.П.Сидимиров коллективра хәйсен ырапәнсәне тупнә. Кәскән каласан, коллективән кашни членә синчән вәл чылай вәхәт хушши мәнкәмәлләнса каласа пама пултарат.

“Нуретдинчә тетәри-и? (кунта ертсә пыракан инженера Роберт Зайнуллина сәпла чәнесә). Вәл пите хәватлә технолог. Пирән системәра 30 сул әсләт. Заказчиксем әсләсә унран ну-

маи килет. Вәл чи малтан әсә вәхәтлә, паха пурнәсләсә тесә тәрәшәт.”

“Минахмет Валимухамметович Кабиров инженер-механикән алынчә әсрә сәнә месләтсемпә уса курма тәрәшәсә. Сәмахран, цементланә сәрте технологи кәтартәвәсәне икә хут лайәхлалакан, хутәшаракан емкоспа уса курма тытәннә. Савән пек чухне Танзил Кабирович яланах сәннәшән тәрәшәт, сәнәләхсемпән савәнәтә. Филиал задание пурнәсламан теләх пулман-ха: сәпла кәсәлхи 10 уйәхра тампонаж әсәсен планне 113 процент пурнәсләнә, ку вәл “ЛУТР” ООО чи пысәк кәтарту. Т.К.Мусин заказчиксемпә әслә сыхану тытәтә тата йна сыхласа хәварас тесә тәрәшәт. Сак телләсә пурнәсләсинчә коллектив вәйне шанәтә. Мәншән тесән, нефтяниксен вак-тәвәк әс пулманнине лайәх пәләт, савәнпа та түрә кәмәллә, ырма-канми әсләме хистәт. Ашшә - Кабир Гарафутдинович сәпла шутланә, хәл вара хәй те сәпла шутлатә. Сәпла, шәп канә савән пек. Нумаях пулмасть “Лениногорскри тампонаж әсәсен управлений” ООО Нурлатри филиалән начальникне Танзил Кабирович Мусинә ТР Президентчән Указәпә “Тутарстан Республикән тава тивәслә нефтяник” хисәплә ят панә. Танзил Кабирович вара сакна ашшә сынчән аса илтәрекән паллә, тепәр енчән, ашшәпә ывалә Мусинсем хәйсен мәнпур пурнәсәне халалланә түр кәмәлләхпа әсә парәннине хәкланә пек йышәпәннә. Хәй йөркеллә пулнәшән, сынна юратнәшән вәл тахсан пысәк паллә илнә: ку вәл сынсем юратни, хисәпләни.

С.ХАЙРУЛЛИНА.
Н.Азизов сәнүкерчәкә.

Әс әнса пырать

“Черемшан” агрофирман “Салтак-еләнчи уйрәмәнчә ял хушәләх техникине, уйрәмах сәклатса ярса әсләмелли инвентаре суркунне телне тәрәшә хәтәрләсә. Юсав мастерскойәнчи мәнпур пехсенчә әс хәрсә пырать. Олег Матвеев, Вячеслав Егоров, Александр Прокопьев тимәрсәсем сүресем юсәсә пулсан, ытти механизаторсем Валерийпе Анатолий Васильевсем сеялкәсәне майлачә, Владимир Семеновпа Сергей Галанцев вара культиваторсенә юсәсә. Анатолий Павлов сварщик та механизаторсен за-казсәне түрә кәмәллә пурнәслама тәрәшәт. Кәскән каласан, мастерскойра әсләме мәнпур условисем пур.
Р.МУЛЛИН.

Сак кунсенчә “Урняк” хушәләх әсчәсә сәкәр пәсәрмелли электрәкәмакә туйанса Пүләркүләнчи столовайра ырнастарнә, кунта пәчәк пекарня урәма хәтәрләнәсә. Сәмрәк әсчәсә П.В.Ворсиана Н.В.Лялюкова (сәнүкерчәкә) хәлхи вәхәтра сәкәр пәсәрә әс вәрттәйләхәсәне алла илсәчә, кәмакапа тәрәсә уса кур-
ма вәренәсә. Ку кәмакара түрәх 30 буханка пәсәрме пулат. Вәсем хәлләхә сәкәрпа столовая, шкулна ача садне тивәстәрме шутлачә, малашине вара ял хәлхә валли те пәсәрәс.
Н.Азизов сәнүкерчәкә.

Сухан пачах хуртланмасть

Хәвәл сухана чылай пахчәсә киләштерет. Әна ытлашши пәхма та кирлә мар, тәпрана тиркемест, каснә хысән хәвәрт үсет. Анчах та сак үсәнтарәнән пәр ситмәнләх пур: йна тымар хурчә тапәнәт. Савна май сухан сулран-сул сайралат, 2-4 султан пачах үсә пәрахат.

Пахчәсәсем хәйсен опыгнә шута илсә сухана тәвар шывәпә шәварма сәнесә. Малпа-нах 10 литр шывра 300 грамм тәвар ирәлтәрсә унпа 2 тәваткал метр

лаптәка шәварәсә. Тепәр 10-15 кунран пәр витре шывра 500 грамм тәвар ирәлтәрсә шәвармалла. Тепәр савән чухлә вәхәтран тәвар вичә 750 грама ситерме сәнесә.

Кашни тәвар шывәпә шәварна хысән тепәр хут 2-3 витре таса шывпа шәвармалла.

Севок сухан йәранәсәне те сәпла майпах “апатлантарма” пулат. Су кашипә висә хут шәварса илмеллә. Сакәнпа сухан тути те, пахаләхә те улшәнмасть, тәвар үсә пулшәтә канә.

“Камалпа панă парнен хакĕ çук”

Юлгашан суралнă кун - мĕнле парне памалла-ха апа? Тăвансем туя çенесĕ - çамрăк мăшăра мĕн парнелемелле? Çенĕ сул уявĕ çывхарать, тăвансене кăшп тимлĕх уйăрас килет. Отпуск вăхăтĕнче канма тинĕс хĕрне каятăр - эсир унта сувенирсем, мăшăрăрпа ачăрсем валли парнесем шыратăр. Сирĕн начальникăн юбилей - мĕн парнелесе ун камалне çеклемелле-ха?

Парне сăмах йăлана кĕнĕ. Эпир унта ялан усă куратпăр. Çывăх сын: “Эпĕ сана валли парне хатĕрлерĕм” тесен, сирĕншĕн ку питĕ камалла, сире юратни, сирĕн çинчен шухăшла ни туйăнат.

Парнен пĕлтерешĕ хитре сăмахсенчен хакларах. Парне мĕнле япала пулмалла-ха? Усăл-

лă, хаклă е кирлĕ? Яланах çапла пулмалла мар ĕнтĕ, анчах та парне паракан сын унăн хуçине мĕн килĕшнине шута илмелле. Парнен усăллахне тĕрлĕрен аяланма пулат. Перчетке те, духи те, кĕнеке те, чечек те, ўкерчĕк те хăйне евĕрлĕ усăлла. Анчах та перчетке пĕчĕккĕ пулсан, духи вара килĕшмесен вĕсен усси, паллах, çук.

Парнен хакĕ ниме те пĕлтермест, вăл сирĕн майсенчен килет ĕнтĕ. Анчах та хăвăра та хаклă япала илсе парайман сынсене çавăн пек парне памалла мар, вĕсем хăйсене лайăх мар туйĕç. Хаклă парнене пĕр сын кăна пани парамлă хăварнă пек пулат. Хăш-пĕр чухне темиçе сын пуçтарăнса холодильник, телевизор, пылесос, кĕпе-йĕм çăвакан

машина тата ытти хаклă япаласем парнесĕçĕ. Кун пек парнесем туйра, çенĕ çурт уявĕнче, юбилейра парасĕç.

Парнене камала каякан япала çĕç суйласа илмелле. Анчах та хăшĕн? Параканнин е илекеннин? Вĕсен камал туртăмĕ пачах урăхла пулсан? Çавăнпа тата парне суйланă чухне питĕ тимлĕ пулмалла, парне хăвна та, юлгашна та килĕштер.

Хăт мĕнле япала та парне пама юрăхла-и? Кунта вара тăван-и, юлгаш-и, миçе султа пулнине, аста ĕçленине, ун интересне шута илмелле.

Кĕнеке чи лайăх парне шултанат: апа хăт кама та, хăт мĕнле сăлтава та пама пулат. Кĕнеке туянма питĕ çамал, анчах парне валли апа суйласа

илме çамалах мар, апа тивĕçлĕ çыннан интересемпе камалне пĕлмелле.

Чечек те уйрăмах лайăх парне: виçĕ, пилĕк, сичĕ шпук. Розăпа гвоздикăна пĕрер те парнелеме пулат. Чечексене пурте килĕштересĕç. Кашни чечек хăйне уйрăм хитре, çавăнпа тата хăшĕ илемлĕрех пулнине калама йывăр. Çынна вăл юратнă чечек парнелĕр - унăн шăрши те камалне кайĕ. Чечеке уявсенче çĕç мар, сăлтавсăр парнелесен те сын савăнат.

Хăт мĕнле парнене те хитре капăрлатмалла. Апа йышăннă май тав тума ан манăр, хăвăра килĕшмесен те çакна ан палăртăр, юлгашăрсен камалне ан пăсăр.

Н.ТАРАСОВА.

Савни

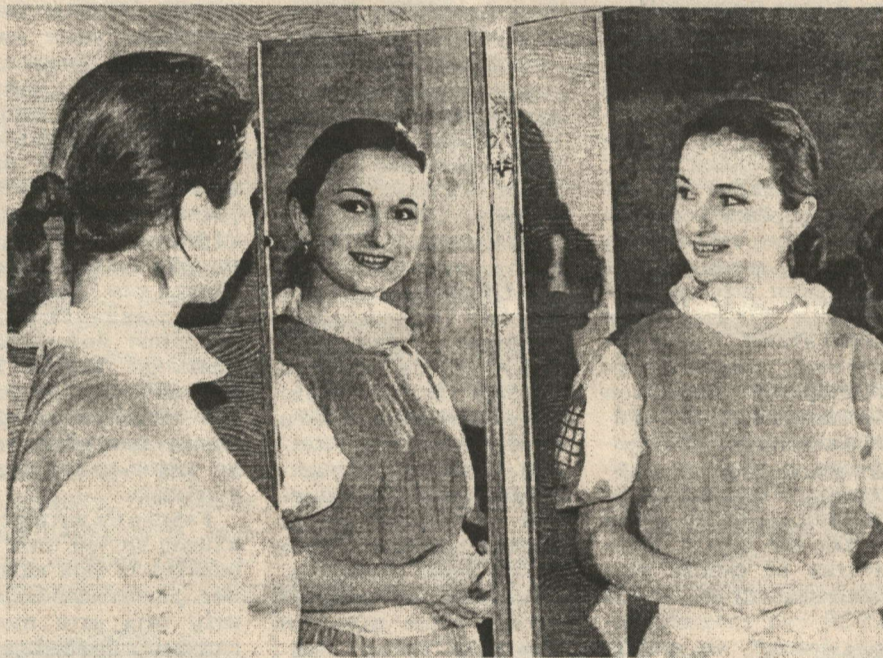
*Хĕвел тухсассăн ирхине
Сар кайăксем юрласĕç.
Савни, чунтан юратнине
Сана епле калас-ши?*

*Тухаттăн эс ман куç умне,
Сăпайлăн каласаттăн.
Эс тыткăнланă çĕрене
Аваннине туяттăм.*

*Лараттăн юнашар манпа,
Куçран савса пăхаттăн,
Пылак, çемçе сăмахуна
Чуна эс тыткăнлаттăн.*

*Çут çăлтăрсем çине пăхсан
Чăп! чуп туса илеттĕн.
Çинçе пилĕкĕмрен тытсан
Çул тўпенех вĕçеттĕм.*

*Тулли çут уйăх тўпене
Ас панăн туйăнаттĕ:
“Эх, çакан пек хитре хĕре
Сан вĕçертес марчĕ”.*

Пушă сăмах мар вăл “пусă çаврăнăшĕ”

Çур енне, сад-пахчара ĕçсем пулсан усăн пусă çаврăнăшĕ пирки час-часах сăмах пуçаратпăр-ха. Тĕрĕссипе вара, çакан çинчен хĕллехи вăхăтра сăмах пулни вырăнларах пулĕ. Хăш культуран аста вырнаштараси, хăшĕсем хăйсен кўрписене “килĕштерни е килĕштермени” пирки халех, вăрлăхсем хатĕрленĕ, туяннă вăхăтрах пĕлсе тăрсан аванрах.

Кашни ўсен-тăранан хăйĕн шăрши пулнине, вăл тĕрлĕрен хытă тата шĕвек япаласем кăларнине, вĕсем кўршĕ ўсен-тăрана витĕм кўме пултарнине пĕлетпĕр эпир. Çакан пирки наука

татаклă сăмахне калайман-ха, ятарлă пособиесем те çук, çапах та опыта сăнавсем пире хăш-пĕр япаласем çинчен каласа пама пултарасĕç.

Çĕр сырли йăранĕсене, сăмахран, хăмла сырлипе юнашар вырнаштарма юрамасть, мĕншĕн тесен вĕсене пĕрешкел сиенлĕ хурт-кăпшанкăсем тапăнаçсĕ.

Çамрăк улмуçисем çĕр улми ани çинче начар ўсĕçсĕ, вĕсем унран сиенлĕ токсинсем пулаçсĕ, çавна май азот виçи чакать, фотосинтез арканать.

Улма-сырла йывăçсене сирень, палан,

роза ўсеме чăрманатараçсĕ. Çавăнпа вĕсене улмуçисемпе грушăран айкинĕрех вырнаштармалла.

Çынсем мĕн авалтанăх иçĕм йывăçсине юнашар купăста ўстерме юрамнине асăрханă. Купăста шăршинчен иçĕм тураçĕ аяккалла “тарса” ўсет.

Пĕр вырăнтах темиçе сул сухан ўстермелле мар, мĕншĕн тесен çав вырăнти тăпра нематодăпа чирлет. Купăста тăтăшах лартса ўстернĕ çĕрте çĕр йўсекленет, тухăç чакать.

Купăста пăрса йышши культурăсемпе сухан хыçсăн, çĕр улми вара купăстапа сухан, ыхра хыçсăн лайăх ўсет.

Сухан вырăнĕнче кăшман, хăяр, баклажан апа сулать.

Фитофтора чирĕ сарăласран кишĕр, укруп, петрушка, купăста, салат нумай пулашаçсĕ. Çак культурăсем хыçсăн помидорла çĕр улми лайăх ситĕнесĕç.

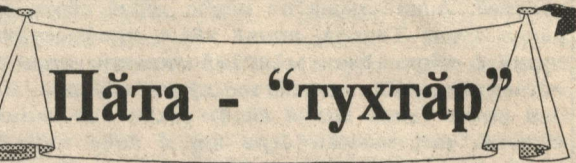
Хăяр, сухан, хĕрлĕ кăшман йăранĕсене çарăкпа йўç кăшман йăранĕсемпе юнашар вырнаштарма юрат.

Кишĕр, петрушка, сельдерей хыçсăн хăярпа çĕр улми хăвăрт, тухăçлă ўсĕçсĕ.

Хăяр хыçсăн сухан, çĕр улми е помидор лартсан аван.

Ыхра вырăнĕнче кишĕр, хăяр, помидор, çĕр улми тухăçлă пулаçсĕ.

Çĕр улмипе юнашар каван акма юрамасть. Каван вырăнĕнче вара тепĕр сул çĕр улми, купăста, ытти тымар сĕмĕçсем лайăх ўсĕçсĕ.

Пăта - “тухтăр”

Çавна май унта сиенлĕ микробсем пухăнаçсĕ, çав вырăн çĕрет, йывăç та хăрса ларать.

Апа сĕмĕç паракан çакнашкал йывăçа çĕнĕрен лартса çĕртме сакхал мар вăхăт кирлĕ. Çавăнпа та сад “сывлăхĕ” мĕнле пулнине асăрхаса тăмалла.

Турач çĕрлесе анчĕ пулсан, мĕн тумалла-ха? Сад астисем çапларах туме сĕнесĕç: турата тĕ-

ревсем парса хăйĕн вырăнне вырнаштармалла, пăйвпа сыхса пăтала çапса лартмалла. Сурана сад варĕпе сĕрмелле. Пăта таса пулмалла, унта тутăхнă вырăн пачах пулмалла мар. Çапса лартас умĕн апа 2-3 минут хушши вĕрекен шывра тытмалла е де-

Пĕлтерĕсем

Сутатпăр:

Упаковкăри çĕвĕ çĕлемелли çенĕ машина (алăпа). Телефон:5-22-73.

Южный тăкăрлăкĕнчи 1-мĕш сурттри 2-мĕш номерлĕ 3 пўлĕмлĕ хваттер. Телефон:5-42-90.

Искусственный çенĕ кĕрĕк. Телефон: 5-16-58.

Советская урамĕнчи 193-мĕш номерлĕ суртра пĕр пўлĕмлĕ хваттер, 2-мĕш хут. Телефон: 5-42-38.

Тĕрли:

Атă-пушмак васкавлă юсатпăр (53-мĕш СМУ сурчĕ). Лицензи серийĕ В-98 060431N

Çенĕ сул парнесем, 35 тенкĕрен тытăнса. Телефон:5-39-39.

Зеленодольск хулинчи пĕр пўлĕмлĕ хваттере Нурлат хулинчипе улайштаратпăн. Телефон: 2-29-24.

Мускавран килĕ çемье виçĕ пўлĕмлĕ хваттер вăрах вăхăта тара илет. Хула варринче, АТП патĕнче пулсан лайăх пулмалла. Телефон: 2-19-84.

Тупнĕ япаласен сĕтелĕ

Хаким Аглиуллович Шаймарданов ячĕпе панă паспорт тупнĕ. Пухтел ялĕнчи Еруслаовран ыйтса пĕлмелле.

К.Маркс урамĕнчи 51а суртра (перекет банкĕне Çамрăксен центрĕ хушшинче) вырнашнă “Евразия” сугу-илу центрĕ Сире теле, видео, аудио, йала техникни тĕнчине çĕнет. Сутлăхра - пĕгĕм тĕнчипе палла “Сони”, “Панасоник”, “Самсон”, “Шарп”, “Тошиба” фирмăсем туса кăларнă техника, вĕсем тĕнчере чи пахисем. Сире кашни кун 9.00 сехетрен тытăнса 18.00 сехетчен кĕтетпĕр. 13.00 сехетрен тытăнса 14.00 сехетчен - апат вăхăчĕ. Телефон: 2-14-30.

Редактор Т.И.БУРАЙКИНА.

Учредительсем: Нурлат районĕн администрацийĕне редакциĕн ĕç коллективĕ

Хаçат эрнере виçĕ хутчен - юнкун, эрнекун, шăматкун тутарла, вырăсла тата чăвашла тухать.

ПИРĔН АДРЕС: 423000, Нурлат хули, Карл Маркс урамĕ, 19.

ТЕЛЕФОНСЕМ: редактор - 2-12-14, 2-22-81, редактор заместителĕ тата советсемпе обществăлла организацисен пурнăçĕн пайĕ - 2-10-44, редактор заместителĕ, яваплă секретарь - 2-18-67, редакторăн вырăс дубляжĕ енĕне ĕçлекен заместителĕ - 2-14-16, редакторăн чăваш дубляжĕ енĕне ĕçлекен заместителĕ - 2-10-44, ялхуçалăх пайĕ, промышленность, сырусемпе массăлла ĕç пайĕ - 2-22-51, бухгалтери, реклама пайĕ тата фотокорреспондент - 2-15-63.

Хаçата Тутар Республикин Информацие пичет министрствинче шута илнĕ.

Регистрациленĕ номерĕ 34.